

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

DEVELOP GUIDELINES TO PREVENT AND RESOLVE DRUG PROBLEMS IN SCHOOLS SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE OFFICE AREA 24

อรทัย ธารแผ้ว¹ รศ.จตุพร เพ็งชัย² และ ผศ.ดร.ยุพาศรี ไพวรรณ³

Orathai Thanphae¹ Assoc.Prof.Chathuporn Pengchai² and Asst.Prof. Dr.Yupasri Paiwan³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

²ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

³สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

¹ Program in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University,
Mahasarakham 44000, Thailand

² Department of Education Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University,
Mahasarakham 44000, Thailand

³ Major of Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University, Mahasarakham 44000, Thailand

*Corresponding author: pumpuy_thai@jpk.ac.th

วันที่รับบทความ 24 พฤษภาคม 2560 วันที่แก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2560 วันที่ตอบรับ 24 สิงหาคม 2560 วันที่เผยแพร่ 30 เมษายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 และ 3) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน และครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) จำนวน 276 คน รวม 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สำหรับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน (ครูปฏิบัติงานด้านยาเสพติด) จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน ด้านระบบเฝ้าระวัง และด้านระบบบริหารจัดการ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และด้านระบบการให้คำปรึกษา
3. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีแนวทางการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านระบบข้อมูล จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านระบบการให้คำปรึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านระบบเฝ้าระวัง จำนวน 6 ข้อ 5) ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน จำนวน 6 ข้อ และ 6) ด้านระบบบริหารจัดการ จำนวน 5 ข้อ

คำสำคัญ: การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, ปัญหาเสพติดในโรงเรียน

ABSTRACT

This research is aimed 1) to study the composition and performance indicators to prevent and resolve drug problems in Schools Secondary Educational Service Office Area 24 2) to study the current state and desired and operational guidelines to prevent and resolve drug problems in Schools Secondary Educational Service Office Area 24, and 3) to develop guidelines to prevent and resolve drug problems in Schools Secondary Educational Service Office Area 24. The sample used in this study were 70 school administrators and 276 teachers (teachers working in drug prevention), for a total of 276 total 346 people. The instruments used in the study were the question air about query current conditions and adverse conditions in the prevention and drug problems in schools, guidelines for the prevention and drug problems in schools under the Office of Secondary Education and the 24 samples, including executives and teachers (teachers working in drug prevention) for six people. The instrument was a questionnaire data were analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The research found that :

1. Elements and indicators for the prevention and drug problems in schools under the Office of Secondary Education District 24 consists of six elements 34 indicators overall are appropriate at a high level.

2. The present condition of the block and tackle drug abuse in schools under the Office of Secondary Education District 24 as a whole at a high level. Considering it was found that in all aspects. Sort by descending from the first three series is the community support system and network performance, the surveillance system and system management. The desirable operating conditions, prevent and resolve drug problems in schools Secondary Educational Service Office Area 24 were at the highest level. Considering it was found that in most aspects sort by average of three descending order, the first is the information system, system to prevent and resolve drug and system consulting.

Keywords: Guidelines to Prevent and Drug problems in school

บทนำ

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นปัญหาวิกฤติที่ประชาคมโลกกำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาและประเทศที่กำลังพัฒนา ต่างก็ประสบปัญหาเสพติด สำหรับประเทศไทยนั้น ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีมาช้านานแล้วตั้งแต่เห็นได้จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่ยังคงมีข่าวเรื่องการปราบปรามจับกุมผู้ค้า ผู้ผลิตรายใหญ่ปรากฏอยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552, หน้า 12) นอกจากนั้น ยาเสพติดยังก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของผู้เสพ และยังนำไปสู่การก่ออาชญากรรมที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนและต่อสังคมไปทั่วทุกหย่อมหญ้า ปัญหาเสพติดนั้นยังคงเป็นปัญหาที่น่ากังวลด้วยเหตุที่ยังไม่สามารถหยุดยั้งหรือมีการควบคุมแหล่งผลิตยาเสพติดซึ่งอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านที่มีกำลังการผลิตอย่างไม่จำกัดให้ลดลงได้ ประกอบกับในประเทศยังไม่สามารถควบคุมและลดความต้องการทั้งในด้านของการเสพและการค้าให้ลดลงได้ ซึ่งยังไม่นับรวมด้านอื่น ๆ ที่เป็นตัวกระตุ้นและเป็นตัวเสริมให้ปัญหาเสพติดมีความซับซ้อนและแข็งตัวยากต่อการป้องกันและแก้ไขได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552, หน้า 12)

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากยาเสพติดได้แพร่ระบาดขยายตัวเป็นวงกว้างเข้าสู่ตำบล หมู่บ้าน ชุมชนและสถาบันการศึกษาอันเป็นรากฐานของรากฐานได้อย่างรวดเร็ว โดยกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ขยายเครือข่ายที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยมีการนำเอายาเสพติดชนิดเดิมและชนิดใหม่เข้ามาเผยแพร่ด้วยวิธีการที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์เช่นนี้ถือว่าเป็นการทำลายทรัพยากรบุคคลของชาติให้ด้อยคุณภาพลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านของเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวมีปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปในสังคมไทยในปัจจุบันนี้ เด็กและเยาวชนในวัยที่ยังขาดวุฒิภาวะที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์ปัญหาที่จะดำรงตนในสังคม จึงน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งเพราะเยาวชนนั้นได้กลายเป็นเป้าหมายของตลาดค้ายาเสพติดทั้งรายใหญ่และรายย่อย โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาที่จะเป็นกำลังของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554, หน้า 1)

ปัญหาเสพติดที่เกิดจากนักเรียนในสถานศึกษา มักจะมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ขาดความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดู ทำให้เด็กมีความอ่อนไหวทางอารมณ์และขาดที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้เด็กต้องไปแสวงหาสิ่งทดแทนจากเพื่อน เมื่อเพื่อหิบบยับยั้งสิ่งเสพติดให้แม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็มีความอยากรู้อยากลองและเป็นการเรียกร้องความสนใจจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนในการเป็นผู้ค้ารายย่อยให้กับกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยตนเอง มีทั้งลักษณะของการขายเพื่อเป็นการหารายได้สำหรับไว้ซื้อยาเพื่อจะนำมาเสพเองและการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติดรายย่อยที่ปลอมตัวเป็นนักเรียนเข้ามาในสถานศึกษาการกระทำดังกล่าวนี้ทำให้เกิดปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (ปญญลักษณ์ ลีลาพรณวุฒิ, 2552, หน้า 1)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ว่ามีแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างไรเพื่อที่จะนำข้อค้นพบที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร ตำรา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ตามนโยบายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2557) แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นในแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สรุปได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านระบบข้อมูล
2. ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. ด้านระบบการให้คำปรึกษา
4. ด้านระบบเฝ้าระวัง
5. ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนเครือข่ายการทำงาน
6. ด้านระบบบริหารจัดการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบริหารสถานศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้องค์ประกอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ตามขอข่าของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554) จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านระบบข้อมูล 2) ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 3) ด้านระบบการให้คำปรึกษา 4) ด้านระบบเฝ้าระวัง 5) ด้านระบบการสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงาน 6) ด้านระบบบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่ สังกัดโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 นำกรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ตามขอข่าของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554) จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านระบบข้อมูล 2) ด้าน ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 3) ด้านระบบการให้คำปรึกษา 4) ด้านระบบเฝ้าระวัง 5) ด้านระบบการสนับสนุนจากชุมชน และ เครือข่ายการทำงาน 6) ด้านระบบบริหารจัดการมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ตาม แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความสมบูรณ์และคุณภาพของเครื่องมือที่ได้โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความ เชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษา ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จ

ขั้นตอนที่ 6 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางการ พัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ขั้นตอนที่ 1 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 2 หาค่าดัชนีและความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา Best Practices จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน ในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 รวมทั้งสิ้น 6 คน

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 เพื่อสรุปแนวทางในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ความเหมาะสม/ความ เป็นไปได้) ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนจำนวน 2,510 คน จากสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,392 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 35 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 12 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,510 คน จากโรงเรียน จำนวน 55 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน

1.2.2 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

1.2.3 คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ แล้วสุ่มแบบง่าย (Simple sampling)

2. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 24

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนคุณภาพ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 24 รวมทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ชนิด ได้แก่

1.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 6 ด้าน คือ

1. ด้านระบบข้อมูล
2. ระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
3. ด้านระบบการให้คำปรึกษา
4. ด้านระบบเฝ้าระวัง
5. ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนเครือข่ายการทำงาน
6. ด้านระบบบริหารจัดการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ตามกรอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา 6 ด้าน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มที่เป็น (Best Practice) ตาม กรอบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 6 ด้าน

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

2.1.1 ศึกษาหลักการและทฤษฎีจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติด วิธีการสร้างแบบสอบถาม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม เสนออาจารย์ ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความ สมบูรณ์ และปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.3 นำเครื่องมือที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

2.1.4 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และนำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.20-1.00 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนด คือ ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป

2.1.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.1.6 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 90-93) เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ภายใต้กรอบแนวคิด

2.2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องและครอบคลุมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบการให้คำปรึกษา ด้านระบบเฝ้าระวัง ด้านระบบเฝ้าระวัง ด้านระบบการสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน และด้านระบบบริหารจัดการ ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบที่กำหนด และนำร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ตรวจสอบแก้ไขรวมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาใช้เพื่อความถูกต้อง

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2.2.5 จัดทำฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วถูกต้องครบถ้วนไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทำหนังสือถึงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถาม ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3. สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

2. การแปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วแปลความหมายที่กำหนด ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 162) ดังนี้

คะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและมีแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มากที่สุด

คะแนน 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและมีแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มาก

คะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและมีแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปานกลาง

คะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและมีแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา น้อย

คะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและมีแนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา น้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 162) ดังนี้

คะแนน 4.51–5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มากที่สุด

คะแนน 3.51 4.50 หมายถึง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มาก

คะแนน 2.51–3.50 หมายถึง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ปานกลาง

คะแนน 1.51–2.50 หมายถึง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด น้อย

คะแนน 1.00–1.50 หมายถึง หมายถึง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด น้อยที่สุด

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบแต่ละคนตอบ แยก ประเด็นคำตอบเป็นหมวดหมู่

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด และผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) พบว่า ผลการศึกษาคองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน อยู่ใน ระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 4.63$) ด้านระบบการ ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.53$) ด้านระบบข้อมูล ($\bar{X} = 4.40$) ระบบเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 3.83$) ระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน ($\bar{X} = 3.57$) และด้านระบบบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.56$)

2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียง ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 4.11$) ด้านระบบเฝ้าระวัง ($\bar{X} = 4.10$) และ ด้านระบบบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.10$) สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบข้อมูล ($\bar{X} = 4.65$) ด้านระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 4.63$) และด้านระบบการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.63$)

3. ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจากคำถามปลายเปิด พบว่าข้อเสนอแนะ ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษามีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในรายละเอียดเล็กน้อย ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านระบบข้อมูล

3.1.1 ควรมีการจัดทำระเบียบประวัตินักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบันและจัดทำอย่างสม่ำเสมอ

3.1.2 ควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.1.3 ควรมีการศึกษาพื้นที่โดยรอบสถานศึกษาให้ครบทุกชุมชน

3.1.4 ควรมีการรายงานสถานการณ์การใช้สารเสพติดของนักเรียนให้ต้นสังกัดทราบอย่างสม่ำเสมอ

- 3.2 ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
 - 3.2.1 ควรมีคณะกรรมการผู้ตรวจคั่นหาเสพติดที่นักเรียนพบพามาสถานศึกษา
 - 3.2.2 ควรมีการประสานหน่วยงานภายนอกในการตรวจปัสสาวะนักเรียน
 - 3.2.3 ควรมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์และด้านสติปัญญา
 - 3.2.4 ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
 - 3.3 ด้านระบบการให้คำปรึกษา
 - 3.3.1 ควรจัดให้มีการให้คำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ
 - 3.3.2 ควรมีการจัดโครงการเพิ่มครูแกนนำนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 3.3.3 ควรมีการจัดตั้งคลินิกให้ความรู้และบำบัดนักเรียนที่ติดยาเสพติดในสถานศึกษา
 - 3.3.4 ควรมีการประสานกับสถานบำบัดเพื่อส่งต่อนักเรียนที่ติดยาเสพติด
 - 3.4 ด้านระบบเฝ้าระวัง
 - 3.4.1 ควรมีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่เสมอ
 - 3.4.2 ควรมีการร่วมมือกันทุกภาคส่วนเพื่อช่วยกันดูแล
 - 3.4.3 ควรมีการสำรวจจุดบอดในโรงเรียนที่จะเป็นแหล่งมั่วสุ่มอย่างสม่ำเสมอ
 - 3.4.4 ควรมีการเพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถอย่างอิสระ
 - 3.5 ด้านระบบการสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงาน
 - 3.5.1 ควรจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 3.5.2 ควรมีการจัดโครงการที่ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน
 - 3.5.3 ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง
 - 3.5.4 ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 3.6 ด้านระบบบริหารจัดการ
 - 3.6.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดอย่างเป็นระบบ
 - 3.6.2 ควรมีการจัดทำคำสั่งให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านยาเสพติดอย่างชัดเจนและเพียงพอต่อการทำงาน
 - 3.6.3 ควรมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
 - 3.6.4 ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ
4. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นขั้นตอนตามกระบวนการ PDCA ดังนี้
- 4.1 ด้านระบบข้อมูลมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 4.1.1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและจัดทำรายงานสภาพปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน (P)
 - 4.1.2 ครูและนักเรียนแกนนำออกสำรวจและศึกษาพื้นที่โดยรอบเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังยาเสพติด (D)
 - 4.1.3 จัดทำระเบียบประวัติ จัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยจัดทำเป็นแฟ้มข้อมูล (C)
 - 4.1.4 ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์สถานภาพการใช้สารเสพติดและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารหรือสื่อมัลติมีเดียแล้วรายงานให้ต้นสังกัดทราบ (A)
 - 4.2 ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
 - 4.2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (P)
 - 4.2.2 คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพและตรวจปัสสาวะเพื่อตรวจหาสารเสพติด (D)
 - 4.2.3 สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจคั่นหาเสพติดที่นักเรียนพบพามาสถานศึกษา (C)
 - 4.2.4 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น เข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม ค่ายลูกเสือต้านยาเสพติดและอื่น ๆ (A)

4.2.5 จัดกิจกรรมเดินรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและโทษของยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (A)

4.2.6 จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียนและลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม (A)

4.2.7 ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ (A)

4.3 ด้านระบบให้คำปรึกษามีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.3.1 จัดโครงการเพิ่มนักเรียนแกนนำเพื่อให้นักเรียนสร้างเครือข่ายในการทำงานและส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษา เช่น นักเรียนแกนนำสร้างเครือข่าย เพื่อแทรกซึมเข้าไปยังกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหา (P)

4.3.2 ส่งเสริมให้มีการจัดบริการแนะแนวและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เช่น นักเรียนแกนนำจัดโครงการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่รุ่นน้อง (D)

4.3.3 ประสานงานกับผู้ปกครองและให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (C)

4.3.4 ประสานงานกับสถานบำบัดเมื่อพบนักเรียนติดยาเสพติดและส่งต่อนักเรียนไปยังสถานบำบัดอย่างเป็นระบบ (C)

4.3.5 จัดบริการให้คำแนะนำโดยครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา (A)

4.3.6 ส่งเสริมให้นักเรียนจัดรายการเสียงตามสาย จัดตั้งชุมนุม คลินิกบำบัดฟื้นฟูและให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด (A)

4.4 ด้านระบบเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.4.1 สำรวจสภาพปัญหา วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยครูที่ปรึกษาครูแนะแนวสอภาม สัมภาษณ์ และออกเยี่ยมบ้านนักเรียน (P)

4.4.2 สำรวจ ปรับปรุงและลดพื้นที่ที่เป็นจุดบอดในโรงเรียน (P)

4.4.3 ชุมชนให้ความร่วมมือในการสอดส่องดูแลในพื้นที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุมนอกสถานศึกษา (D)

4.4.4 ผู้ประกอบการให้ความร่วมมือในการติดตามนักเรียนที่หนีเรียน (C)

4.4.5 เพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม (A)

4.4.6 ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหายาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ (A)

4.5 ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงานมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.5.1 ประชุมผู้ปกครองและเครือข่ายเพื่อรับรู้ปัญหายาเสพติดและร่วมกันหาหนทางแก้ไข (P)

4.5.2 ให้ความรู้ผู้ปกครองและคนในชุมชนโดยการจัดโครงการเปิดบ้านด้านยาเสพติดจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (D)

4.5.3 ประสานข้อมูลกับผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีอนามัยในการให้ความรู้ เฝ้าระวัง และรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา (C)

4.5.4 ประสานความเข้าใจกับผู้นำชุมชนและผู้ปกครองและให้กลุ่มเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (C)

4.5.5 ผู้ปกครองมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (C)

4.5.6 จัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง (A)

4.6 ด้านระบบบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

4.6.1 สถานศึกษามีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการประชุมชี้แจงนโยบาย จัดทำ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ คู่มือแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (P)

4.6.2 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจนและเพียงพอโดยการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งครูที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด (D)

4.6.3 ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่ายการดำเนินงาน บ้าน วัด (C)

4.6.4 จัดอบรมพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา (A)

4.6.5 รายงานผล สรุปผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน (A)

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ด้านความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้อย่างเป็นไปได้อย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 34 ตัวชี้วัด ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการศึกษาแนวคิดจากเอกสาร ตำรา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามนโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554) ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (2552) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2552) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 นอกจากนี้ยังได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 8/2557 ลงวันที่ 30 เมษายน 2557 เรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2557 กำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤติดีมีชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศไทยภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) และสอดคล้องกับรัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติและประกาศนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด มีแผนปฏิบัติการระดับชาติเป็นแผนงานหลัก เรียกว่า ปฏิบัติการเพื่อหยุดยั้งปัญหายาเสพติดให้ได้ และมีกระดุมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554, หน้า 8-22)

2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดนโยบายและแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีการกำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติและประกาศนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการคำนึงถึงผลกระทบของปัญหายาเสพติดที่จะเกิดขึ้น และนอกจากนี้สถานศึกษาหลายแห่งมีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาตลอดจนสามารถดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนและควบคุมจนไม่ให้มีปัญหายาเสพติดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมและแตกต่างกันตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของพยอม ใจสะอาด (2553, หน้า 63-78) พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับเขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ด้านระบบการให้คำปรึกษาและด้านระบบบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) 2) แนวทางพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับเขต 1 จัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสมการมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญ และจะนำไปสู่การแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และสอดคล้องกับฤกษ์ เทพจิตร (2553, หน้า 120-121) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ 2 อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา ตามแผนกลยุทธ์ 4 โดยมีกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนทุกคนในคาบโฮมรูม โครงการออกกำลังกายแบบเต้นแอโรบิก กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม กิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติด จนเป็นที่มาของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษา จึงก่อให้เกิดความร่วมมือที่ระหว่างสถานศึกษา ครู อาจารย์ กับผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ได้ตระหนักถึงปัญหาเสพติดที่จะส่งผลกระทบต่อนักเรียนในสังกัด โรงเรียนจึงต้องมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและเป็นการตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดหรือไปก่อปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของพยอม ใจสะอาด (2553, หน้า 63-78) พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้วเขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เมื่อเปรียบเทียบ รายด้านพบว่า ด้านระบบการให้คำปรึกษา และด้านระบบบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) 2) แนวทางพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้วเขต 1 จัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริม ให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม การมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญ และจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา และพัชรพิมล ผิวขาว (2555, หน้า 421-430) พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงาน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านระบบการให้คำปรึกษาด้านระบบติดตามรายงาน ด้านระบบป้องกันและแก้ไข ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบเฝ้าระวังตามลำดับ 2) ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านระบบเฝ้าระวัง ด้านระบบให้คำปรึกษา ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกันและแก้ไข ด้านระบบติดตามประเมินผล ด้านระบบการบริหารจัดการ และด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงานตามลำดับ

4. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

4.1 ด้านระบบข้อมูล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

วิเคราะห์สภาพปัญหา สถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและจัดทำรายงานสภาพปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน ครูและนักเรียนแกนนำ ออกสำรวจและศึกษาพื้นที่โดยรอบเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังยาเสพติด จัดทำทะเบียนประวัติ จัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยจัดทำเป็นแฟ้มข้อมูลประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์สถานภาพการใช้สารเสพติดและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารหรือสื่อมัลติมีเดียแล้วรายงานให้ต้นสังกัดทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพยอม ใจสะอาด (2553, หน้า 63-78) พบว่า 1) สภาพปัญหาของผู้ปฏิบัติด้านยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้วเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้วเขต 1 จัดลำดับให้การวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาวิชา และสอดแทรกในเนื้อหาวิชา การให้การส่งเสริม ให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การเพิ่มพื้นที่กิจกรรมให้กับผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม การมีโครงการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองการประสานความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายข้อมูลและเครือข่ายการทำงาน เป็นแนวทางที่สำคัญและจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา 2) ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านระบบเฝ้าระวัง ด้านระบบให้คำปรึกษา ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกันและแก้ไข ด้านระบบติดตามประเมินผล ด้านระบบการบริหารจัดการ และด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงานตามลำดับ

4.2 ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพและตรวจปัสสาวะเพื่อตรวจหาสารเสพติด สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจค้นหายาเสพติด

ที่นักเรียนพบกามาสถานศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น เข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายลูกเสือต้านยาเสพติดและอื่น ๆ จัดกิจกรรมเดินรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและโทษของยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดระเบียบและปรับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน และลดพื้นที่เสี่ยงที่จะเป็นแหล่งมั่วสุม ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมของนักเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน เช่น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณะ เทพจิตร (2553, บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ 2 อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา ตามแผนกลยุทธ์ 4 โดยมีกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนทุกคนในคาบโฮมรูม โครงการออกกำลังกายแบบต้นแอโรบิก กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม กิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติด จนเป็นที่มาของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานการป้องกันปัญหาการเสพยาเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษา จึงก่อให้เกิดความร่วมมือที่ระหว่างสถานศึกษา ครู อาจารย์ กับผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นกุล อมาตย์เสนา (2555, หน้า 79-80) พบว่า 1) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น สถานภาพทางครอบครัว และอาชีพผู้ปกครอง ด้านกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ ด้านกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ด้านกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตป้องกันยาเสพติด ด้านกิจกรรมนันทนาการ กีฬา และบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตรัย อ้นบำรุง (2556, หน้า 70-78) พบว่า (1) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของนักเรียนบ้านแม่คะ กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการจัดนิทรรศการและการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน มีการตรวจสุขภาพนักเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม สอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เพื่อนในห้องคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ดักเตือนและสังเกตพฤติกรรม (2) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า ส่วนใหญ่ครูคอยให้ความรู้และว่ากล่าวตักเตือนคอยควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกโรงเรียน (3) สภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า ครูร่วมกับผู้ปกครองคอยดูแลควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด นำนักเรียนเข้ารับการรักษา (4) ส่วนสภาพการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด พบว่า โรงเรียนจะเรียกนักเรียนมาพบเพื่อตักเตือน ให้ความรู้ ยาเสพติด หากไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าวจะแจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ และจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย

4.3 ด้านระบบการให้คำปรึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

จัดโครงการเพิ่มนักเรียนแกนนำเพื่อให้นักเรียนสร้างเครือข่ายในการทำงานและส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษา เช่น นักเรียนแกนนำสร้างเครือข่าย เพื่อแทรกซึมเข้าไปยังกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหา ส่งเสริมให้มีการจัดบริการแนะนำและป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษา เช่น นักเรียนแกนนำจัดโครงการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่รุ่นน้อง ประสานงานกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประสานงานกับสถานบำบัดเมื่อพบนักเรียนติดยาเสพติดและส่งต่อนักเรียนไปยังสถานบำบัดอย่างเป็นระบบ จัดบริการให้คำแนะนำโดยครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนในศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่นในสถานศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนจัดรายการเสียงตามสาย จัดตั้งชุมนุม คลินิกบำบัดฟื้นฟูและให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดสอดคล้องกับงานวิจัยของภิญโญ อิ่มอุไร (2554, หน้า 83-90) พบว่า 1) การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านระบบการให้คำปรึกษา 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพิมล ผิวขาว (2555, หน้า 421-430) พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากไปน้อย ได้แก่

ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงาน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านระบบการให้คำปรึกษาด้านระบบติดตามรายงาน ด้านระบบป้องกันและแก้ไข ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบเฝ้าระวัง ตามลำดับ 2) ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านระบบเฝ้าระวัง ด้านระบบให้คำปรึกษา ด้านระบบข้อมูล ด้านระบบป้องกันและแก้ไข ด้านระบบติดตามประเมินผล ด้านระบบการบริหารจัดการและด้านระบบสนับสนุนจากชุมชนและเครือข่ายการทำงานตามลำดับ

4.4 ด้านระบบเฝ้าระวัง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

สำรวจสภาพปัญหา วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว สอบถาม สัมภาษณ์ และออกเยี่ยมบ้านนักเรียนสำรวจ ปรับปรุงและลดพื้นที่ที่เป็นจุดบอดในโรงเรียน ชุมชน ให้ความร่วมมือในการสอดส่องดูแลในพื้นที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุมนอกสถานศึกษาผู้ประกอบการให้ความร่วมมือในการติดตามนักเรียนที่หนีเรียนเพิ่มพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสม ประกาศหรือแจ้งเตือนสถานการณ์ปัญหาเสพติดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติ นันทเสน (2554, หน้า 123-135) พบว่า การดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถาบันอาชีวศึกษามัธยมศึกษา 4 จำนวน 22 แห่ง มีการดำเนินการตามลำดับขั้นต่อไปนี้ เทรียมการและวางแผน การดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของสถาบันการอาชีวศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันการอาชีวศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักศึกษาและของครูผู้สอน จัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันยาเสพติดในสถาบันอาชีวศึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน และวิรุทธ หาญโงน (2555, หน้า 70-74) พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่งของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ศึกษาพื้นที่รอบสถานศึกษาเพื่อการเฝ้าระวัง ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและมีกิจกรรมทางเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำได้ทำงานอย่างจริงจังในสถานศึกษาและมีโครงการเพิ่มจำนวนนักเรียนแกนนำ การสำรวจและลดจุดบอดในโรงเรียนที่จะเป็นแหล่งมั่วสุมในสถานศึกษา จัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การพัฒนาชุมชน การรักษาความสะอาดภายในสถานศึกษา และจัดทำแผน งบประมาณ การจัดกิจกรรมทางเลือกให้นักเรียนอย่างหลากหลายและ

4.5 ด้านระบบสนับสนุนจากชุมชน และเครือข่ายการทำงาน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ประชุมผู้ปกครองและเครือข่ายเพื่อรับรู้ปัญหาเสพติดและร่วมกันหาหนทางแก้ไขให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนโดยการจัดโครงการเปิดบ้านต้านยาเสพติด จัดนิทรรศการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ประสานข้อมูลกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีอนามัยในการให้ความรู้ เฝ้าระวัง และรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ประสานความเข้าใจกับผู้ปกครองและผู้ปกครองและให้กลุ่มเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ผู้ปกครองมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ น้อยพันธุ์ (2555, หน้า 120-129) พบว่า 1) การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านแผนงานและนโยบายการแก้ปัญหาเสพติด รองลงมา คือ ด้านไม่ปกปิดข้อมูล ด้านการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน ด้านยุทธศาสตร์การป้องกันปัญหาเสพติดและด้านการไม่ผลักปัญหา 2) การดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านแผนงานและนโยบายการแก้ปัญหาเสพติด รองลงมา คือ ด้านไม่ปกปิดข้อมูล ด้านพัฒนาระบบงานรองรับทั้ง 4 ระบบ ด้านยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเสพติด ด้านการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนและด้านไม่ผลักปัญหา 3) การเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน 5) แนวทางและ

ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีความสอดคล้องกัน 5 ด้าน คือ ด้านยุทธศาสตร์การป้องกันปัญหาเสพติด ด้านแผนงานและนโยบายการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านพัฒนาระบบงานรองรับทั้ง 4 ระบบ ด้านการมีเครือข่ายการทำงาน ด้านการไม่ผลักปัญหา ส่วนด้านการไม่ปกปิดข้อมูล มีความเห็นที่แตกต่างกัน 2 ประเด็น คือ เห็นด้วยกับ การไม่ปกปิดข้อมูล ร้อยละ 91.38 และไม่เห็นด้วยกับการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 8.62

4.6 ด้านระบบด้านระบบบริหารจัดการ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

สถานศึกษามีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการประชุมชี้แจงนโยบาย จัดทำหลักสูตร ยุทธศาสตร์ คู่มือแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจนและเพียงพอโดยการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งครูที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากเครือข่ายการดำเนินงาน บ้าน วัด จัดอบรมพัฒนาครูแกนนำนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษารายงานผล สรุปผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ คำเกิด (2554, หน้า 126-128) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูเกี่ยวกับแนวทาง การบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ส่วนด้านการเตรียมการอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยจำแนกตามประสบการณ์ ทั้งโดยรวมรายด้านและรายข้อมีที่ปฏิบัติไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต นกขุนทอง (2556, หน้า 79-80) พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายระบบ โดยระบบดูแลช่วยเหลือและระบบ เฝ้าระวังอยู่ในระดับมาก ส่วนระบบการป้องกัน : การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด และระบบบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ระบบการป้องกัน : การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการบริหารจัดการ ระบบเฝ้าระวัง 3) แนวทางการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างชัดเจน มีครูที่ปรึกษาใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัตินักเรียนรายบุคคล มีแผนการปฏิบัติงานชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์

1.2 ควรส่งเสริมให้มีการสร้างและขยายเครือข่าย ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบการให้คำปรึกษาปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ เทพจิตร. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของนักเรียนโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2557. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- ฉัตรชัย อ้นบำรุง. (2556). การจัดระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวลิต นกขุนทอง. (2556). การศึกษาสภาพ ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นุกูล อามาตย์เสนา. (2553). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนเทศบาล มาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์ กศ.ค. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ปทุมณลักษณ์ ลิลาพรรณวุฒิ. (2552). ปัญหาการป้องกันสิ่งเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พยอม ใจสะอาด. (2553). สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัทธพิมล ผิวขาว. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดตามการรับรู้ของครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ภิญโญ อิ่มอุไร. (2554). การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รังสรรค์ คำเกิด. (2554). แนวทางการบริหารจัดการปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วีรยุทธ หาญโงน. (2555). ปัญหา/แนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. งานนิพนธ์ กศ.ค. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพงษ์ น้อยพันธุ์. (2555). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. ภาคนิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุรชาติ นันทเสน. (2554). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2552). ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- _____. (2554). ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไอเดียร์ สแควร์.